

Vergaderjaar 2018–2019

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 2448

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 december 2018

Inleiding

Sinds 3 november 2015 heb ik u in diverse tranches geïnformeerd over het beleid inzake veilige landen van herkomst in de zin van de Procedure-richtlijn¹. Tot nu toe zijn als veilig land van herkomst aangemerkt: Albanië, Algerije, Andorra, Australië, Bosnië-Herzegovina, Brazilië, Canada, Georgië, Ghana, IJsland, India, Jamaica, Japan, Kosovo, Liechtenstein, Macedonië, Marokko, Monaco, Mongolië, Montenegro, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Oekraïne, San Marino, Senegal, Servië, Togo, Trinidad en Tobago, Tunesië, Vaticaanstad, Verenigde Staten van Amerika en Zwitserland.²

Op grond van artikel 37, tweede lid, van de Procedurerichtlijn moeten de lidstaten de situatie in derde landen, die als veilige landen van herkomst zijn aangemerkt, regelmatig opnieuw onderzoeken. In deze brief zet ik uiteen hoe ik hierin te werk ga en geef ik een herbeoordeling van de landen die in de vierde en vijfde tranche zijn aangemerkt als veilige landen van herkomst, te weten Brazilië, Togo en Trinidad en Tobago.

Werkwijze herbeoordeling veilige landen van herkomst

Een herbeoordeling van veilige landen van herkomst hoeft naar mijn mening in eerste instantie geen volledige beoordeling te zijn zoals de eerste beoordeling. Het volstaat om te bezien of ten aanzien van de belangrijkste criteria de situatie in het land aanmerkelijk is gewijzigd. Ik

¹ Richtlijn 2013/32/EU, Pb EU L 180 van 29.6.2013.

² Zoals aangegeven in mijn brief van 26 september 2017 (Kamerstuk 19 637, nr. 2349) worden de lidstaten van de EU niet op basis van de Procedurerichtlijn, maar op basis van het rechtstreeks werkende Protocol nr. 24 bij het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, inzake Asiel voor onderdanen van lidstaten van de Europese Unie, (C326/1, 26.10.20124) als veilige landen van oorsprong beschouwd.

sluit hiermee aan bij de werkwijze die in Canada door de IRCC (Immigration, Refugees and Citizenship Canada) is ontwikkeld, waarbij op basis van een beperkt aantal bronnen (met name de landenrapporten van het US State Departement en de rapporten van Freedom House) in een snelle beoordeling een aantal criteria wordt onderzocht. De criteria die ik daarbij hanteer zijn:

- democratisch bestuur,
- bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon,
- vrijheid van meningsuiting,
- vrijheid van godsdienst en vereniging,
- bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden,
- toegang tot onafhankelijk onderzoek,
- toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht, en
- toegang tot rechtsmiddelen.

Indien er een aanmerkelijke achteruitgang is op één van de eerste drie punten of als er op een meerderheid van de criteria een achteruitgang wordt geconstateerd, volgt een uitgebreide beoordeling van het land van herkomst. In de tussentijd zal dan het veilige landenbeleid ten aanzien van dat land worden opgeschort.

Uitkomst van de herbeoordelingen

Togo

Bij brief van 6 december 2016³ is aangegeven dat Togo wordt aangemerkt als veilig land van herkomst, met uitzondering van LHBTI's. In individuele zaken dient bijzondere aandacht te worden geschonken aan politiek activisten, journalisten, en medewerkers van NGO's. Dit beleid is in werking getreden met ingang van 17 december 2016.

De beschikbare informatie laat ten opzichte van de rapporten over 2016 een achteruitgang zien op de gebieden *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon, vrijheid van meningsuiting, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Op het gebied van *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* meldt het rapport van het US State Department over 2017 dat zowel sprake van willekeurige en onwettige moorden als van meldingen van folteringen. Zo werden in augustus en september drie demonstranten doodgeschoten door de politie in noordelijke steden. Voorts zijn er een aantal meldingen betreffende foltering en andere wrede, onmenselijke en mensonterende behandeling of bestraffing door de autoriteiten. Het US State Department schrijft dat in september en oktober gedurende protesten tegen de overheid, gedetineerde politiek activisten zijn geslagen en zijn onderworpen aan extreme onthouding van slaap.

Tussen augustus en oktober 2017 waren er meerdere berichten dat veiligheidstroepen huizen zijn binnengetrokken zonder toestemming. Zo vielen veiligheidstroepen in oktober burgers aan in hun huizen in pro-oppositie wijken in de hoofdstad en andere steden. Dit resulteerde in het vluchten van personen uit de regio's Mango en Sokode, waarbij meer dan 500 personen over de grens naar Ghana zijn gevlucht.⁴ Naar mijn oordeel is dit aan te merken als een aanmerkelijke achteruitgang op het gebied van *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon*.

³ Kamerstuk 19 637, nr. 2266.

⁴ <https://www.state.gov/documents/organization/277301.pdf>.

Op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* schrijft het US State Department dat lokale en internationale organisaties meldingen maakten van geweld tegen journalisten. Zo werd een verslaggever van een onafhankelijk nieuwsblad bij een demonstratie tegen de regering door veiligheidsbeambten geslagen, geboeid en werden de beelden op zijn camera gewist. Tevens wordt gemeld dat de regering de toegang tot het internet beperkte en verbrak, maar geen online content censureerde.⁵

Het US State Department beschrijft op het gebied van *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en *toegang tot rechtsmiddelen* dat er gevallen waren waarbij de uitkomst van rechtszaken vooraf leek vast te staan. Zo zijn er in oktober 2017 30 verdachten aangeklaagd en veroordeeld binnen twee dagen na hun arrestatie op grond van deelname aan vreedzame demonstraties. Op één beschuldigde na hebben zij geen rechtshulp verkregen.⁶

Ik concludeer hieruit dat sprake is van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de eerste drie van de hierboven genoemde punten, te weten *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon*, en daarnaast een achteruitgang op twee andere punten. Op grond van het hierboven uiteengezette beleid is derhalve een uitgebreidere beoordeling van Togo is aangewezen. Ik ben voornemens deze uitgebreidere beoordeling mee te nemen met de volgende herbeoordeling van de vierde en vijfde tranche veilige landen van herkomst. De aanwijzing van Togo als veilig land van herkomst wordt in de tussentijd opgeschort.

Brazilië

Bij brief van 24 april 2017⁷ is aangegeven dat Brazilië wordt aangemerkt als veilig land van herkomst. In individuele zaken dient bijzondere aandacht te worden geschonken aan LHBTI's. Dit beleid is in werking getreden met ingang van 27 april 2017.

De situatie in Brazilië is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria.

Een achteruitgang is wel waar te nemen op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden*. Uit de landeninformatie komt naar voren dat LHBTI's in toenemende mate te maken hebben met geweld. Sociale discriminatie en geweld tegen LHBTI's bleven een probleem in 2017. Het aantal doden als gevolg van dit geweld steeg met 30%.⁸ Ook is er sprake van discriminatie van Afro-Brazilianen. Om deze reden geeft Freedom House de dimensie Rule of Law in het rapport van 2018 één punt minder dan in 2017 (9 uit 16). Het Ministerie van Human Rights is een campagne begonnen om op televisie, radio en via drukwerk het belang van respect voor LHBTI's te benadrukken.

In 2018, dus na het verschijnen van de gebruikte informatiebronnen, is Jair Bolsonaro gekozen tot president van Brazilië. Hij zal aantreden per 1 januari 2019. In diverse media zijn zorgen geuit over de uitspraken van de aanstaande president die betrekking hebben op de grondrechten van minderheidsgroeperingen. Vanzelfsprekend volg ik de ontwikkelingen in

⁵ <https://www.state.gov/documents/organization/277301.pdf>.

⁶ <https://www.state.gov/documents/organization/277301.pdf>.

⁷ Kamerstuk 19 637, nr. 2314.

⁸ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/brazil>.

Brazilië nauwlettend. Het is nog niet bekend welke maatregelen de nieuwe president daadwerkelijk gaat nemen. Indien de situatie in Brazilië aanmerkelijk achteruitgaat, kan de aanwijzing van Brazilië als veilig land van herkomst worden opgeschort. Indien de verslechtering zich tussentijds en in hoog tempo voordoet, behoeft dit niet te wachten tot de volgende herbeoordeling van de gehele vierde en vijfde tranche. Vooralsnog zie ik derhalve geen aanleiding de aanwijzing van Brazilië als veilig land van herkomst op te schorten.

Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. Op basis hiervan kom ik tot de conclusie dat de aanwijzing van Brazilië als veilig land van herkomst kan worden voortgezet. In individuele zaken dient bijzondere aandacht te worden geschonken aan LHBTI's.

Trinidad en Tobago

Bij brief van 24 april 2017⁹ is aangegeven Trinidad en Tobago wordt, met uitzondering van LHBTI's. Dit beleid is in werking getreden met ingang van 27 april 2017.

De situatie in Trinidad en Tobago is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Trinidad en Tobago als veilig land van herkomst, met uitzondering ten aanzien van LHBTI's, wordt voortgezet.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
M.G.J. Harbers

⁹ Kamerstuk 19 637, nr. 2314.